

Mededelingen van de
Antwerpse Mycologische Kring

verschijnt driemaandelijks
15 juni 1991

91.3

Editoriaal

F. Dielen

Om nooit te vergeten die honderden, ja misschien wel duizenden Mijtertjes (*Mitrula paludosa*) die onze Nederlandse vrienden ons lieten bewonderen tijdens het Hemelvaart weekend in Belgisch en Nederlands Limburg. Waar ook maar wat water in greppel of gracht stond groeiden ze met tientallen. Weer hebben we genoten van de samenwerking en het samenzijn tijdens het verblijf te Eisden-Maasmechelen. Dank aan de organisatoren en diverse gidsen.

Gezien! gekoppeld aan de 14de lentepaddestoelen tentoonstelling in de Nationale Plantentuin te Meise, de prachtige tentoonstelling van paddestoelaquarellen in het kasteel van het domein van Bouchout. Mooi werk van onze meest artistiek, wetenschappelijk talentvol begaafde mycologen. Van de oudste generatie tot de jongste. Gewoon schitterend. Proficiat aan Dr. J. Rammeloo voor dit prachtig initiatief.

Inhoud

- 91.3.75 *Glomus microcarpus* Tul., een nieuwe truffelsoort voor Vlaanderen.
H. De Meulder
- 91.3.80 Gekend maar zelden gevonden *Epithele typhae* (Pers.:Fr.)Pat. in de
"Wellemeersen" te Denderleeuw. *H. De Meulder & H. Ruyssveldt*
- 91.3.85 Nieuwtjes uit recente tijdschriften
- 91.3.87 Activiteiten

AMK Mededelingen is een nieuwsbrief van de Antwerpse Mycologische Kring vzw, en verschijnt driemaandelijks, telkens voor de aanvang van ieder seizoen.

AMK Mededelingen en *Sterbaeckia* komen tot stand dank zij de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap - Ministerie van Onderwijs.

Redactieraad: A. de Haan, F. Dielen, J. Schavey en J. Van Yper

Hoofdredacteur en verantwoordelijk uitgever: J. Van Yper, Gounodstraat 2A bus 36, 2018 Antwerpen.

Wettelijk depot: BD 36771

Wandeling

't Is fijn in 't bos eens rond te kijken
of tussen mos en struikgewas,
niet plots een kopje mooi komt kijken
of rijst tussen het groene gras,

Soms staan ze op een rijtje
of fier alleen op een boomstronk,
Bekijk ze dan van dichterbij,
hier met een ringetje, daar met een kraagje erom,,
O wat een pracht van kleur en vorm,

We geven ze namen aan groot en klein,
'k Weet dat het niet altijd de juiste zijn,,
Ze lachen dan voorwaar, puffen het uit,,
laten tranen van vreugd,, maken een rondedans,,
Een aardster die haar luikjes sluit,,
zou het kunnen van verdriet?

Nee hoor, bloempjes, kwaad willen ze niet,,
Hé, kijk, een pad gluurt uit het malse groen,
ze heeft wellicht een stoeltje vandoen,,

Witte hoedjes als van satijn,
gele, groene, rode, bruine,,
'k weet ook dat ge allen geen goede zijt,,

Paraplutjes, waaiertjes, koralen, consolen,
knotsen, bekertjes aller vorm,
pronken zwijgzaam,, aan je voet of in het rond;
daar gesloten, ginds weer open
of moe en gans uitgestoven,,

Een donkere wolk komt aangedreven,,
hemelse dauw misschien,,
nectar voor nieuw leven,
voor uw kleuren, en uw geuren
onverdrotten opgesnoven,
voor zoveel schoonheid in 't verschiet,

Zwammetjes, ik wil je niet vergeten
tot zelfs je op te eten,,
Nee hoor, een plukje nu en dan
om je te bekijken en te minnen en,,
misschien wel een ander versje te verzinnen,

P. De Vooght
Lente 1991

Wandeling

de reuk van verse zwammen en kruiden
druppels van bomen strelen mijn huid
ik hoor enkel nog vogelgeluiden
een zak vol met botanische buit

mijn laarzen stappen langs oude eiken
met aan de voet een elfenbank
waar Troi en Tompten naar me kijken
en soms kabouters van onder een rank

rode kleurenpracht van vliegenzwammen
naast smakelijk eekhoorntjesbrood
frele nimfen die hun haren kammen
en soms een bosslak in vogelnood

één verse wilde bosaarbei eten
en zwijgen onder een oude beuk
aan 't kabbelen een beekje weten
en heerlijke kamperfoelie reuk

ondertussen paddestoelen plukken
's avonds na de wandeling is 't feest
de gebakken zwammen doen verrukken
in ban in vrije natuur geweest

A. Stalmans

Glomus microcarpus Tul.
een nieuwe truffelsoort voor Vlaanderen

H. De Meulder

Samenvatting

In gezelschap van *Hymenogaster mutabilis* Soehner en *Tuber maculatum* Vitt, werd te Ekeren "Oude Landen" de chlamydosporogene hypogaea fungus *Glomus microcarpus* Tul, gevonden. Dit is de eerste gesignaleerde vondst voor Vlaanderen. *Endogone microcarpa* (Tul.)Tul, wordt beschouwd als een synonieme soort waarbij zygosporen ontstaan aan gametangiën.

In deze bijdrage wordt nader ingegaan op deze materie met een beschrijving, ecologie, verspreiding en een illustratie.

Summary

The chlamydosporic hypogeous fungus *Glomus Microcarpus* Tul, has been found in the "Oude Landen" at Ekeren (Antwerp) in association with the basidiosporic hypogeous *Hymenogaster mutabilis* Soehner and the ascogene hypogeous *Tuber maculatum* Vitt. It is the first record for that species from Flanders. *Endogone microcarpa* (Tul.)Tul, is considered as a synonymous species with zygosporous terminally formed on gametangia.

A discussion is given together with an illustration, ecological comments, distribution and the differences in relation to allied species.

De associatie van hypogeiëse fungi is een bekend verschijnsel. Wanneer de gevonden soorten behoren tot verschillende geslachten die morfologisch niet op elkaar lijken dan is er geen enkel probleem wat het verzamelen en selecteren ervan betreft.

Anders wordt het wanneer men in een associatie convergente soorten aantreft, met het gevolg dat exemplaren van verschillende taxa in hetzelfde herbarium kunnen terecht komen.

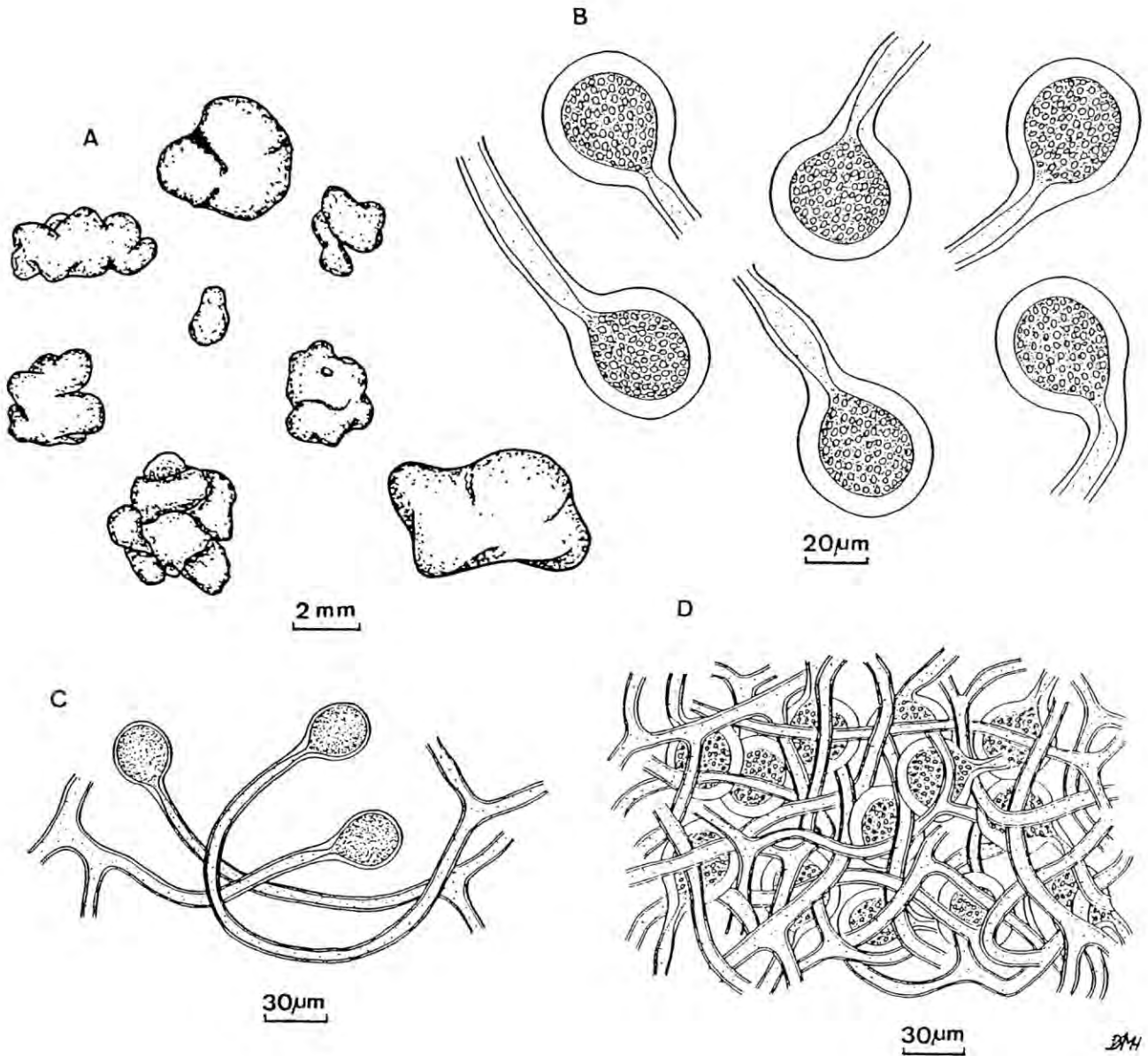
Tijdens een zoektocht naar hypogeiëse fungi op 1 november 1990 in de "Oude Landen" te Ekeren werden onder *Quercus robur* (Zomereik) enkele vruchtlichamen verzameld die qua vorm veel gelijkenis vertoonden met elkaar. Na onderzoek bleken zij te behoren tot twee verschillende groepen:

- *Hymenogaster mutabilis* Soehner van de basidiogene hypogaea (zie AMK Mededelingen 91.2.52-58)
- *Glomus microcarpus* Tul. van de chlamydosporogene hypogaea.

Op 17 november 1990 werd deze associatie in dezelfde omgeving nogmaals waargenomen.

Bij een laatste bezoek aan het terrein op 2 december 1990 was het resultaat nog interessanter. Zowel de twee vorige soorten alsook enkele vruchtlichamen van de ascogene hypogaea *Tuber maculatum* Vitt. (zie AMK Mededelingen 86.2.39-40) werden in hetzelfde gezelschap aangetroffen. Ook hier was er oppervlakkig weinig morfologisch verschil te merken.

Glomus microcarpus TUL.

Figuren

A = sporocarpen, B = chlamydosporen, C = jonge chlamydosporen aan lange hyfen, D = groep van chlamydosporen met hyfen.

Glomus microcarpus Tul.

Beschrijving

De aanwezigheid van enkelvoudige chlamydosporen die terminaal gevormd worden aan blijvende ongedifferentieerde hyfen met sporen die ontstaan in sporocarpen zijn duidelijke kenmerken om tot het geslacht *Glomus* te komen.

Microscopisch onderzoek werd uitgevoerd op vers materiaal.

Sporocarp: gezellig groeiend, zeer difform, subglobuleus, onregelmatig knobbelig, soms 3-4 knobbeltjes tot een geheel, hard, stevig, licht bruin (kleur van jonge aardappelen), diameter 3-8 mm of 5 x 5 x 8 mm.

Peridium: een dun pseudoperidium bestaande uit een los hyfenweefsel (hyfenperidium); hyfen: diameter circa 4-10 μm , dunwandig met gedeeltelijk verspreid liggende sporen.

Gleba: compact, stevige consistentie, bij rijpheid korrelig [door de aanwezigheid van chlamydosporen (loupe!)], warrig hyfenweefsel met rechthoekige vertakte, weinig gesepteerde, meestal dunwandige hyaliene hyfen met een diameter van 4-10 μm , eerst wit later beige (mosterdkleurig).

Geur: onbeduidend.

Chlamydosporen: subglobuleus, 42-45 x 35-38 μm , kort tot lang gesteeld circa 70 x 4 μm (soms ongesteeld), dikwandig 6-7 μm breed, geelgroenachtig, inhoud met oliedruppels met een diameter tot 3,5 μm , glad, jonge sporen aan lange hyfen.

Habitat: in de periferie van *Quercus robur* (Zomereik), 3-5 cm onder het grondoppervlak met een kleiachtige bodemstructuur, in associatie met *Hymenogaster mutabilis* Soehner (Witte zijdetruffel) en *Tuber maculatum* Vitt. (Gevlekte truffel).

Interessant is het te vernemen dat de sporocarpen van de Endogonaceae ontstaan uit een hyfenkluwen waarin de chlamydosporen ordeloos verspreid liggen (Knapp 1952).

Opmerking

In 1954 vond Godfrey (1957) één enkel vruchtlichaam van *Glomus microcarpus* Tul. dat zowel chlamydosporen als zygosporen bevatte waardoor deze soort als een zygosporogene vorm [*Endogone microcarpa* (Tul.) Tul.] werd beschreven. Zij suggereerde hiermee een schakel tussen de chlamydosporogene en zygosporogene soorten. Het vruchtlichaam werd gevonden op een plaats waar normaal, tijdens verschillende gelegenheden, chlamydosporogene soorten van *Endogone microcarpa* werden verzameld. Onder de talrijke collecties van deze soort die in de volgende twee jaar werden onderzocht werd in geen enkel exemplaar zygosporen gevonden.

Door Gerdemann en Trappe (1974) werd de opvatting van Godfrey sterk in twijfel getrokken. In geen enkel onderzocht exemplaar van henzelf, en ook van anderen, werd dit fenomeen geobserveerd. Het nazicht van een blijvend preparaat van Godfrey's vondst kon hen evenmin overtuigen zodat naast de nochtans grote gelijkenis van sporangia en sporen er onvoldoende bewijsmateriaal was voor een dergelijke verwantschap en ontoereikend om een nieuwe soort te beschrijven. Zelf vond ik in het gevonden materiaal alleen chlamydosporen.

De opvatting van Gerdemann en Trappe lijken mij voldoende overtuigend om in deze bijdrage de geslachtsnaam *Glomus* te prefereren boven *Endogone*.

Ecologie en verspreiding

Glomus microcarpus, evenals de andere soorten van het geslacht zijn ombrofiële hypogaea die zonlicht, droogte en hitte schuwen. Zij zijn wijd verspreid zowel in Europa als in Amerika. Het voorkomen is echter ongewoon in akkers, boomgaarden, bossen en langs de kust van mei tot november.

Mogelijk vormen alle soorten van het geslacht *Glomus vesiculaire-arbusculaire endomycorrhiza* met de meeste landplanten [Gerdemann en Trappe (1974)]. Zij zijn niet kieskeurig wat de boom- of struiksoort, de bodemstructuur en de groeiperiode betreft [Knapp (1952)].

In het onderzocht herbariummateriaal van de Nationale Plantentuin te Meise waren een 4-tal collecties aanwezig van Bommer en Rousseau en Beeli die afkomstig zijn van het Brabants distrikt en dateren van de vorige eeuw.

Verder vermeldt Thoen (1988) twee vondsten uit het Maasdistrikt die in 1975 en 1977 werden verzameld door de Nederlanders De Vries en Frencken.

Voortplanting

Endogonaceae sporuleren vaak overvloedig in potten die endomycorrhizaplanten bevatten, overgeplant vanuit het veld. Zodoende worden getransporteerde planten dikwijls als lifters vergezeld van mycorrhiza-fungi.

De sporen kunnen ook verspreid worden door sterke wind of water of meegedragen worden aan de poten van dieren, aan de wielen van auto's of aan onze schoenen.

Zoogdierenspecialisten zijn het erover eens dat bepaalde dieren gericht zoeken en zich voeden met Endogonaceae.

Bij uitwerpselen van sommige zoogdieren die werden onderzocht waren de rijpe sporen het spijsverteringskanaal gepasseerd zonder morfologische verandering.

Insekten zoals krekels, sprinkhanen en andere kunnen op dezelfde manier als kleine zoogdieren fungeren als sporeverspreiders. Ook in Ekeren vond ik enkele aangevreten sporocarpes.

Synoniemen

Endogone microcarpa (Tul.)Tul.

Endogone neglecta Rodway

Nederlandse naam: Kleinsporige korreltruffel

Duitse naam: Senffarbige Kornetruffel

Hongaars: Göbös földalatti gomba

Herbariummateriaal

Al de gevonden soorten in deze bijdrage werden ter beschikking gesteld van de Nationale Plantentuin te Meise.

Literatuur

Met dank aan J. Rammeloo en J. Schavey voor de steeds bereidwillige hulp bij het opvragen van referentieliteratuur.

- De Vries G.A. (1971), De Fungi van Nederland, 3 Hypogaea.
- Gerdemann J.W. & Trappe J.M. (1974), The Endogonaceae in the Pacific Northwest, Mycologic Memoir n° 5 I.
- Godfrey R.M. (1957), Studies of British Species of Endogone, Trans Brit. Mycol. Soc. 40(1), 117-135.
- Knapp A. (1952), Die europäischen Hypogaeen-Gattungen und ihre Gattungstypen, SZP 30, Heft 3:41-43 + Heft 6:86-92.
- Szemere L. (1965), Die unterirdischen Pilze des Karpatenbeckens.
- Thaxter R. (1922), A revision of the Endogonaceae, Proc. Amer. Acad. Arts Sci, 57:291-351.
- Thoen D. (1988), Catalogue des champignons hypogés de Belgique et du Grand-Duché de Luxembourg, Dumortiera 41:4-18

Gekend maar zelden gevonden *Epithele typhae* (Pers.:Fr.)Pat. in de "Wellemeersen" te Denderleeuw

H. De Meulder & H. Ruysseveldt

Samenvatting

Epithele typhae werd op 28.10.90 gevonden in de "Wellemeersen" te Denderleeuw (IFBL E3,18,21-24). Het voorkomen van deze korstzwam op *Carex acutiformis* (Moeraszegge) was in een vochtig elzenbroek niet ongewoon.

Karakteristiek voor het genus zijn de projecterende steriele hyfenbundels in het hymenium.

Deze soort werd sedert 1940 niet meer gesignaleerd voor België.

Summary

The corticiaceous fungus *Epithele typhae* (Pers.:Fr.)Pat. has been found in the "Wellemeersen" at Denderleeuw (East Flanders) growing in a very wet biotope of *Alnus*, on the base of dead old standing stems of *Carex acutiformis*. The species has not been reported from Belgium during the last 50 years. Characteristic for the genus is the presence of sterile hymenial emergences (hyphal pegs) on its hymenium.

A description with an illustration is given.

Inleiding

Epithele typhae wordt in de literatuur beschouwd als een "zeldzame" tot "vrij zeldzame" soort.

Meermaals is echter gebleken dat onopvallende of kleine soorten veelal over het hoofd worden gezien waardoor ze vaak, niet altijd terecht, een frequentieklasse van "zeldzaam" worden toebedeeld.

Hetzelfde geldt eveneens voor enkele minder gekende groepen van fungi, waaronder de resupinate Basidiomyceten die dikwijls onvoldoende aandacht krijgen omdat ze slechts door een klein aantal geïnteresseerden - zowel profs als amateurs - gezocht en bestudeerd worden.

Mede door de aangroeiende vakliteratuur en het gebruik van goede microscopen is ook de belangstelling voor de corticioïde paddestoelen gaan toenemen. Het aantal nieuwe vondsten voor ons land die de laatste jaren door de leden van de A.M.K. gesignaleerd werden en opgenomen in de "Aantekenlijst" is daar het beste bewijs voor.

Het niet voorkomen van *Epithele typhae* in deze lijst was aanleiding tot deze bijdrage.

Het gebied

De "Wellemeersen" te Denderleeuw vormen een laaggelegen moerasgebied van ongeveer 109ha. Ten behoeve van de "stekjesfabrieken" van Ninove werd er veel Populier aangeplant.

Reeds lang voor de officiële erkenning in 1980 was de ecologische waarde van deze "meersen" goed gekend en geschat als zeer waardevol.

Een inventarisatie van de fauna en flora resulteerde in een groot aantal interessante en belangrijke vondsten.

De gaafheid van het gebied, met zijn vele moerasbiotopen en een verscheidenheid aan milieugradiënten wordt echter sterk bedreigd door de dodende afvalwaters en de sterke vervuiling van de Dender wat een grote bron van ergernis betekend voor allen die begaan zijn met het behoud van dit uniek natuurgebied.

Fungi-flora

Tijdens een - voorlopig - tweejarig onderzoek werden in de "Wellemeersen" in totaal 580 paddestoelen genoteerd waarvan enkele de aandacht verdienen.

Aan de rand van een vochtig elzenbroek werd de zeldzame *Peziza subisabellina* gevonden. Karakteristiek voor deze bekerzwam is de roodbruine kleur en het vlees dat zeer dik is.

Op een koevlade was *Thecotheus pelletieri* met zijn protuberante asken een opvallende soort.

Even opmerkelijk was de vondst van *Arachnopeziza aurata* die werd aangetroffen op rot loofhout.

De Pleosporales werden er o.a. vertegenwoordigd door de hypersaprofietische *Berlesiella nigerrima* (zie *Sterbeeckia* nr. 15 -1990: 30-33).

Van de Auriculariales vermelden we de onopvallende en zelden gevonden *Achroomyces vestitus* (zie AMK Mededelingen 89.4: 103-105 en *Sterbeeckia* nr. 15 -1990: 41-44).

Interessante Aphyllophorales waren o.a. *Hyphodermopsis polonensis*, *Mycoacia fuscoatra*, *Subulicium rillum*, *Thelephora penicillata*, *Trechispora fastidiosa* en *Ceriporiopsis gilvescens*.

Van de Agaricales werden zeldzaamheden gevonden zoals: *Annelaria semiovata* (weiland), *Crepidotus sphaerosporus* (takje loofhout), *Entoloma xylophilum* (loofhout), *Galerina heimansii* (elzenbos), *Lyophyllum immundum* (onder Eik), *Marasmius capillipes* (populiereblad) en de grijsblauwe *Mycena smithiana* (eikeblad).

Tenslotte vermelden we nog de keratinogene *Onygena corvina* die op vogelveren groeide en de hypogeïsche gasteromyceet *Hymenogaster mutabilis* die werd gevonden in de humeuze zandgrond van een spoorwegtalud (zie AMK Mededelingen 91.2: 52-58).

Beschrijving

Het onderzoek werd verricht op vers en op droog materiaal in ammoniak-kongerood.

Substraat: saprofietisch, aan de basis van dode rechtopstaande stengels van *Carex acutiformis* (Moeraszegge).

Basidiocarpen: resupiaat, vliesachtig, hypochnoïde, 100-200 µm dik, eerst ronde vlekken vormend later samenvloeiend en gespreid over een lengte van 10-15cm, roomkleurig, onder de loep odontioïd door verspreidstaande stekels (steriele hyfenbundels) tot 200 µm lang, droog korstvormig en bros.

Hyfensysteem: monomitisch

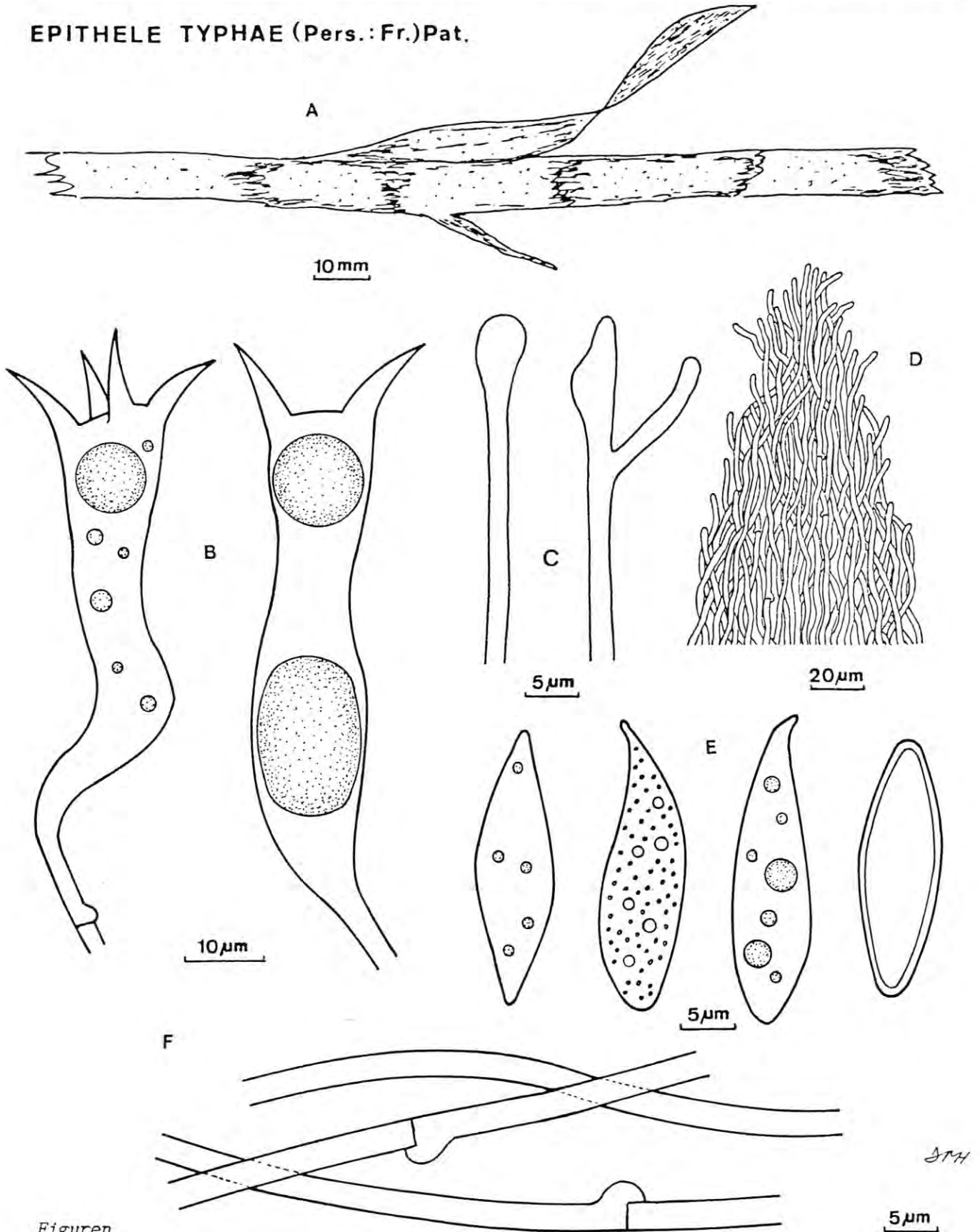
Hyfen: hyalien, glad, dunwandig, met gespen aan de septen, 1,5-3 µm in diameter.

Parafysoïde hyfen: knotsvormig tot weinig vertakt, 2-2,5 µm in diameter, niet projecterend.

Cystiden: niet waargenomen

Basidiën: hyalien, dunwandig, lang cilindrisch-knotsvormig, gegolfd, met grote of verspreidliggende kleinere oliedruppels, 56-63 x 8-14 µm, 2 of 4 dikke gekromde sterigmen 10-13 x 2,5-3µm.

EPITHELE TYPHAE (Pers.:Fr.)Pat.

Figuren

A = substraat, B = basidiën, C = parafysoide hyfen, D = steriele hyfenbunsel, E = sporen, F = hyfen.

Sporen: hyalien, smal, ellips- tot spoelvormig, 24-28 x 7,5-8 μm , met duidelijke apicule, dun tot dikwandig (tot 1 μm), glad, inhoud homogeen, fijn korrelig of met oliedruppels, geen amyloïde reactie met Melzers reagens.

Habitat: populierenbestand met een dominante ondergroei van *Alnus* (Els) in een voedselarme kwelzone met stagnerend water dat enigszins verrijkt wordt door afvallend blad. Van de biotoop gebonden kruiden treffen we soorten aan zoals: *Anemone nemorosa* (Bosanemoon), *Adoxa moschatellina* (Muskuskruid), *Caltha palustris* (Dotterbloem), *Chrysosplenium alternifolium* (Verspreidbladig goudveil) en een abundante begroeiing van *Equisetum telmateia* (Reuzenpaardestaart).

De mossen worden er vertegenwoordigd door *Amblystegium riparium* (Beekpluisdraadmos), *Eurhynchium praelongum* (Fijn laddermos), *Mnium hornum* (Gewoon sterremos) e.a.

Verspreiding

- Arnolds (1983): vrij zeldzaam
- Bommer & Rousseau: Groenendaal in 1822, op *Carex riparia* (Oeverzgge).
- Bommer & Rousseau: ? in 1889, op *Scirpus* sp. (Bies).
- Eriksson & Ryvarden (1975): zeldzame soort, slechts eenmaal verzameld in Noord Europa (Denemarken) op *Carex acutiformis*.
- Heinemann: Forêt de Soignes, Rouge Cloître in 1940, op *Carex acutiformis*.
- Jülich (1976): enkel gekend van Midden- en Zuid-Europa
- Libert: Malmedy in ?
- Van de Put K.: Zoersel in 1990 (mondelijke mededeling)

Opmerking

Het genus *Epithele* met als type-soort *E. typhae*, werd voor het eerst in 1900 door Patouillard beschreven op grond van de hypochnoïde basidiocarpen en de steriele stekels die ontstaan in het trama.

Tot 1971 kende men slechts 4 soorten, waarna Boquiren (1971) een revisie publiceerde met 13 erkende soorten. De meeste hiervan werden gevonden in Amerika en Nieuw-Zeeland.

Jülich (1976) die een nauwkeurige studie maakte van de type-soort is van oordeel dat niet alleen deze soort geheel verschillend is van de meeste andere soorten van *Epithele*, maar dat de systematische positie van het genus eveneens onzeker is.

Volgens deze auteur is er, wat de sporen betreft, enige gelijkenis met het genus *Jaapia*, maar in verband met de basidiën staat ze dichterbij *Radulomyces*; deze heeft echter geen hyfiale stekels of dikwandige sporen. Een revisie van het genus *Epithele* zou in voorbereiding zijn.

Ook Eriksson en Ryvarden (1975) hebben hun twijfels over de plaats van het genus dat, ook volgens hen, meer gelijkenis vertoont met de sporen en basidiën van *Jaapia*, met een open vraag over de taxonomische belangrijkheid van de hyfiale stekels.

Door Boquiren (1971) wordt dan weer de nadruk gelegd op de aanwezigheid van de hymeniale stekels als een kenmerk van het taxon. In de beschrijving van de soort vermeldt zij kristallijne schilfers op de buitenste hyfenwand van de hyfiale bundels; deze heb ik zelf niet waargenomen. Wel vond ik in het preparaat verspreidliggende (kristallijne ?) staafjes van 5-12 x 2 μm .

AMK Mededelingen

Epithele typhae is in het veld vrij gemakkelijk te herkennen aan de hymeniale stekels en het substraat. Microscopisch zijn vooral de sporen opvallend.

De soort wordt volgens de literatuur ook nog gevonden op *Scirpus* (Bies) en *Typha* (Lisdodde) in de late herfst maar meer algemeen in de lente.

Besluit

Te oordelen naar de verspreiding wordt *Epithele typhae* zelden gevonden.

De redenen hiervoor lijken mij tweërlei: enerzijds wordt er door de corticologen weinig onderzoek verricht in de specifieke habitats van deze soort en anderzijds zijn dergelijke biotopen uiterst zeldzaam geworden. Door allerlei nefaste inbreuken worden ze vaak onherstelbaar verminkt of vernietigd, wat niet alleen nadelige gevolgen heeft voor de paddestoelen maar, en niet in het minst, het karakter van het hele ecosysteem fundamenteel aantasten.

Synoniemen

Athelia typhae Pers. 1822

Thelephora typhae (Pers.)Fr. 1828

Corticium typhae (Pers.)Desm. 1851

Hypochnus typhae (Pers.)Pat. 1887

Kneiffia typhae (Pers.)Pat. apud Pat. & Lag. 1893

Epithele typhae (Pers.)Pat. ("Fuck") 1900

Exsiccata van al de vermelde soorten in deze bijdrage werden ter beschikking gesteld van de Nationale Plantentuin van België te Meise.

Literatuur

- Boquiren D.T., 1971 The genus *Epithele* in *Mycologia* 63: 937-957
- Breitenbach J. & Kränzlin F., 1986 *Pilze der Schweiz Band 2 Nichtblätterpilze*
- Eriksson J. & Ryvarden L., 1975 *The Corticiaceae of North Europe Volume 3: 362-366*
- Bourdot H. & Galzin A., 1928 *Hyménomycètes de France, Sceaux*
- Jülich W., 1976 *Studies hydroid Fungi I in Persoonia Vol. 8 Part 4: 452-456*
- Jülich W., 1984 *Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze*

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

Zeitschrift für Mykologie, 1990

Singer bespreekt *Clitocybe obsoleta*. Enderle beschrijft zijn *Ripartites krieglsteineri* sp. nov. met kleurfoto en microtekenig. Enderle en Bender behandelen een reeks *Coprinussen* uit de Bondsrepubliek met microtekeningen en foto's: *C. bellulus*, *C. bisporus*, *C. brevisetulosus*, *C. callinus*, *C. extincorius*, *C. picaceus*, *C. pilosotomentosus* sp. nov., *C. poliomallus*, *C. ramosocystidiatus* sp. nov., *C. sclerocystidiosus*, *C. cf. strossmayeri* en *C. trisporus*. In de reeks *Conocybe's* uit DBR III brengt Zieschang *Pholiotina appendiculata* en *P. dentomarginata* (met microtekeningen). Enkele *Phlegmacium* soorten worden besproken door Karcher en Seibt: *C. balteocumatilis*, *C. olidus* en *C. xanthophyllus*, met aquarellen, microtekeningen en een sleutel tot de sect. *Triumphantes*.

U. Bock geeft een korte beschrijving van de *Russula's* gevonden in het slotpark Wilhemshöhe te Kassel met een grafiek van de fructificatieperiode. S. Buchwald geeft de verspreiding weer van *Serpula lacrimans* in Duitsland (met verspreidingskaart). B. De Vries en T. Kuyper brengen een stukje over de zwammenflora op *Taxus baccata*. H. Grosse-Brauckmann presenteert een lijst met corticioïde basidiomyceten gevonden in Duitsland tussen 1960 en 1989. *Ramaria's* worden bestudeerd door Schild: *R. vinaceipes* sp. nov., *R. terrea* sp. nov., *R. flavosalmonicolor* sp. nov., *R. spinulosa* met microtekeningen en kleurfoto's. Runge doet vergelijkende studies over de zwammenopvolging op boomstronken. Agerer zoekt een verband tussen het aantal entomykorrhiza's en de hoeveelheid gevormde vruchtlichamen. C. Fischer en B. Hein bepalen lood en cadmium in West-Berlijnse paddestoelen, W. Muller-Stoll de antibiotische activiteit van *clitocybine* en *nebularine* uit *Leucopaxillus giganteus* en *Clitocybe nebularis*, terwijl A. Mendt en M. Georgi zwammen determineren met de computer.

Cryptogamie 1990

Esteve-Raventes en Heykoop bespreken *Hebeloma vaccinum* en de nieuwe variëteit *cremeo-pallidum* var. nov. Parguey-Leduc et al. bestuderen de ascus bij *Tuber melanosporum*. Zenuwaantastende toxines van *Aspergillus* en *Penicillium* worden bestudeerd door Moreau. Manjon et al. gaan verder met hun studies van de *Aphyllophorales* uit het nationaal park van Monfrague: *Acanthophysium apricans*, *Antrodia albidoides* en *Phlebia subochracea*, met microtekeningen en macrofoto's. Morfologie en kultuurkenmerken van *Hymenochaete adusta* worden bestudeerd door Leger en Lanquetin (met microtekeningen) en Bellemere et al. doen een elektronenmicroscopisch onderzoek van de ascus van *Urnula helvelloides* (met microfoto's). V. Foret bespreekt de stofwisseling bij de fructificatie van *Agaricus bisporus*. Leger maakt een kritische studie en validatie van de nieuwe *Hymenochaete* soorten van Escobar.

Documents Mycologiques: Tome XX, f 77-80

Een groot deel van deze afleveringen is gewijd aan de zesde en zevende Europese Cortinarië-dagen uit 1988 en 1989, met allerlei artikels over de systematiek, biologie, ecologie, toxicologie, een heleboel soortbeschrijvingen en vermeldingen van

nieuwe soorten. Er zijn kleurfoto's van *C. isabellinus*, *C. fulvoochrascens*, *C. poppyzon*, *C. craticus*, *C. valgus* subsp. *camurus*, *C. bivelus*, *C. argenteolilacinus*, *C. serratissimus*.

Boletus spretus uit de *fragrans*-groep wordt behandeld door Berteau en Estadès. Duhem bestudeert een vijftal *Peniophora*'s van het eiland Noirmoutier: *P. boidinii*, *P. halimi*, *P. meridionale*, *R. reidii*, *P. tamaricicola* met mooie microtekeningen en kleurfoto's. In een artikel over de agaricomyceten van de Languedoc-Cevennes bespreekt M. Bon *Tricholoma pardinum* f. *albellum* (forma nova) en var. *filamentosum*, *T. cnistum*, *Melanoleuca decembris* var. *pseudorasilus*, *Hebeloma sordidum*, *Cortinarius quercilius*, *Galerina autumnalis*, *Pholiota graminis*, *Clitocybe calcarea*, *C. subclaviceps*, *Mycena albidolilacea*, *Inocybe erinaceomorpha*, *Lepiota subincarnata*, *Hygrophorus leucophaeo-ilicis*, *Entoloma costatum*, *Crepidotus* aff. *albidus*, met enkele tekeningen. In de reeks over de Flore du Littoral 4, 5 en 6 behandelt dezelfde auteur achtereenvolgens: *Suillus bovinoides* comb. nov., *Tricholoma seynesii*, *Rhodocybe gemina*, *Conocybe* aff. *leporina*, *Lepiota ochraceosulphurescens*, *Leucoagaricus macrorrhizus* var. *pseudocinerascens* var. nov., *L. gaugei* var. *griseodiscus* var. nov. en *Stropharia halophila*, *Inocybe splendidoides* sp. nov. (= *I. splendens* ss. Kuyper p.p.), *I. psammobrunnea* sp. nov., *Inocybe agardhii* var. *arenaria*, *I. rufuloides*, *I. arenicola*, *I. psammophila*, *I. subbrunnea* var. *subconispora*, *I. vulpinella* met kleurfoto's van alle *Inocybe*'s.

Monrand zet zijn reeks over de Gasteromyceten verder, hier de Lycoperdales met de geslachten *Mycenastrum*, *Disciseda*, *Langermannia*, *Bovista* (met sleutel), *Bovistella*, *Calvatia*, *Vascellum* en *Lycoperdon* (met sleutel) met micro- en macrotekeningen. Verder is er nog een literatuurstudie door Redeuilh over de Boleten. In de reeks Champignons du Nord bespreekt Régis Courtecuisse het geslacht *Dacrymyces* met *D. capitatus*, *D. estonicus*, *D. macnabii*, *D. minor* en *D. stillatus* (met microtekeningen).

K. Van de Fut

Verbeteringen aan de 3de uitgave van de "Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen" (1990)

- Te wijzigen: blz. 42 regel 1: vervang *Dascyscyphus* door *Dasyscyphus*
Te schrappen: blz. 50 regel 10: (*Sclerotinia*) *tuberosa* (staat op blz. 43 onder de nieuwe naam *Dumontinia* t.)
blz. 161 de eerste 3 regels (het geslacht *Serpula* staat ook Blz.150)

De "Aantekenlijst" is nog steeds verkrijgbaar bij de bibliothecaris, J. Schavey.

Vergaderingen

dinsdag 9 juli	Bepalingsavond.	
dinsdag 23 juli	Het determineren van <i>Russula</i> 's.	J. Van Yper
dinsdag 13 augustus	Over Myxomyceten.	A. Vaes
dinsdag 27 augustus	Geen vergadering, wegens studieweek.	
dinsdag 10 september	Bepalingsavond.	
dinsdag 24 september	Bepalingsavond.	

AMK Mededelingen

Zomer - en najaarsxcursies 1991

Bijeenkomst voor de excursies telkens om 9 uur 45 op de aangeduide plaats, tenzij anders vermeld is. Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid.

- zondag 28 juli   **"Gooreind" Vuustwezel**, bijeenkomst aan de kerk van Gooreind. Bereikbaar via N1 of bus 64.   *A. de Haan*
- zondag 4 augustus   **"Meerdaalwoud"**, bijeenkomst aan het Arboretum te Heverlee. Vanaf de ring rond Leuven (R23) richting Namen (N25) rijden, onmiddellijk na de brug onder de autosnelweg E40 is de bijeenkomst. Bereikbaar met bus Leuven / Hamme-Mille (halte De Jacht). Deze excursie loopt i.s.m. ZWAM.   *H. Vranckx*
- zondag 11 augustus   **"Floordambos" Melsbroek**. Bereikbaar via E19 tot uitrit 12, aan de verkeerslichten links afslaan richting Vilvoorde. Aan de volgende verkeerslichten rechts afslaan en dan terug onmiddellijk rechtsaf. Bijeenkomst vooraan in deze straat. Bereikbaar met bus Grimbergen-Zaventem (GZ) vanaf het station Vilvoorde, richting Zaventem tot halte Turcksinstraat.   *E. Vandeven*
- zondag 18 augustus   **"Vrieselhof" Oelegem**, bijeenkomst op de parking van het Vrieselhof. Bereikbaar via E34 uitrit 19, afslaan naar links tot het rondpunt van Oelegem, daar naar rechts en nogmaals naar rechts. Het Vrieselhof ligt op een paar honderd meter verder op de weg Oelegem-Schilde of bus 61.   *E. Vermeiren*
- zaterdag 24 tot
zaterdag 31 augustus   **Werkweek in de Eifel (D)**. Leden die voor een dag een excursie willen meemaken kunnen tijdens de werkweek contact opnemen op telefoonnummer 00-49-6558-267 van Gasthaus Spoo te Wallersheim. Er zullen alleen in de voormiddag excursies gehouden worden.   *E. Vandeven*
- zondag 25 augustus   **"Peerdsbos" Brasschaat**, bijeenkomst op de parking in het Peerdbos (ingang Bredabaan). Breikbaar via N1 of bussen 63 of 64.   *A. Honnier*
- zondag 1 september   voormiddag: **"Antitankkanaal" Maria-ter-Heide** (Brasschaat), namiddag: **"De Zeurt" Schoten**. Bijeenkomst achter de kerk van Maria-ter-Heide. Bereikbaar via N1 of bus 64.   *G. Lejeune*

AMK Mededelingen

- zondag 8 september   **"Stamprooierbroek" Kinrooi (Molenbeersel)**, bijeenkomst aan het "Woutershof". Bereikbaar vanaf Bree N73 richting Kinrooi tot aan de kerk van 't Hasselt (rechts van de weg) links afslaan (Beerselerdijk). Deze weg volgen tot op de Grootbroekstraat. Eventjes naar links op deze straat ligt het "Woutershof". Deze excursie verloopt i.s.m. Stichting Limburgs Landschap en de N.M.V. *J. Sanders & L. Lenaerts*
- zondag 15 september   **Rijksdomein te Hofstade & "Steentjesbos" te Berg**, bereikbaar via E19 uitrit 11, richting Hofstade rijden, aan de eerste verkeerslichten linkaf richting Mechelen (N227), na ongeveer 200m rechts van de weg ligt de ingang van het domein. Bijeenkomst tweede laan rechts na de ingang aan het openluchtzwembad. *W. Van de Put*
- zondag 22 september   **Tessenderlo**, bijeenkomst aan de kerk van Tessenderlo. Bereikbaar via E313 tot afrit 25 dan N141 richting Genendijk. Ongeveer 2 km voorbij Genendijk linksaf naar Tessenderlo. *J. Volders & R. Van Gompel*
- zaterdag 28 september   **Longlier Neufchateau**, bijeenkomst aan het "Centre Albert Claude", route de Bastogne 91 te Longlier. Bereikbaar via E411 uitrit 27, richting Neufchateau rijden tot Longlier. Het "Centre" ligt links van de weg vlak voor een Lourdes-grot. Gelieve voor 's middags drank te voorzien. Er zal in open lucht gepicknickt worden. Deze excursie verloopt i.s.m. de Cercle Mycologique du Luxembourg Belge. *F. Firot*
- zondag 29 september   **Resteigne**, bijeenkomst voor het kasteel te Resteigne (vlakbij de brug over de Lesse). Bereikbaar via E411 tot afrit 23 dan N94 tot Halma-Neupont daar N846 richting St.-Hubert tot Resteigne daar linksaf richting Belvaux. Het kasteel staat 1km verder. *G. Lejeune*

De personen die dit weekend in de buurt van de excursieplaatsen wensen te logeren moeten zelf voor een onderkomen zorgen.

- zondag 6 oktober   **Kanne**, bijeenkomst aan de kerk van Kanne. Bereikbaar via E313 tot uitrit 32, richting Maastricht (N79) rijden tot Vroenhoven, daar vlak na de brug over het Albertkanaal naar rechts richting Kanne. *L. Lenaerts*
- zaterdag 12 en
zondag 13 oktober   **Paddestoelententoonstelling** in de lokalen van Kinder-
vreugd in het Peerdsbos te Brasschaat. Bereikbaar via
N1 of bus 63 of 64. Openingsuren: van 10 tot 17 uur.

De lijst van de overige excursies zal in het volgend nummer verschijnen.